

Barn- och grundskolenämndens ordförande

Kommunfullmäktige 2021-04-12

Svar på interpellation från Steven Jörsäter (SD): Likvärdig skola

Steven Jörsäter (SD) har i en interpellation den 8 mars 2021 ställt frågan enligt nedan :

-Kommer du att verka för att kvotering införs i Täbys skolor? Eller tar du avstånd ifrån de tankar som dina partikollegor i Stockholms Stadshus har?

Jag vill tacka Sverige Demokraterna och Steven Jörsäter för att ni lyfter frågan om kvotering i Täby:s skolor.

Inom ramen för befintlig lagstiftning ser jag ingen möjlighet för Täby att tillämpa kvotering i skolvalet. Placeringar vid skolenheter regleras i 9 kap 15 § (förskoleklass) respektive 10 kap 30 § (grundskolan) i skollagen. Bestämmelserna är likalydande med undantag för andra stycket, som för grundskolan också inkluderar möjlighet för kommuner att frångå önskemål om skolplacering också i det fall det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola.

Kommunen får annars frångå elevens vårdnadshavares önskemål endast om

1. den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen, eller
2. det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero (gäller enbart grundskola)

2011 gav barn- och grundskolenämnden utbildningschefen i uppdrag att se över urvalsgrunderna vid skolplacering. Syftet med översynen var att det både för vårdnadshavare och skolor tydligt ska framgå på vilka grunder en skola placerar elever. Översynen resulterade i

2021-03-18

att barn- och grundskolenämnden beslutade, den 20 oktober 2011 § 87, om följande urvalsgrunder för skolplacering:

1. vårdnadshavares val ligger till grund för skolplacering
2. Täby kommun tillämpar relativ närhet vid skolplacering
3. hänsyn även ska tas till om eleven har syskon på den aktuella skolan¹

Frågan om bla kvotering har dock aktualiserats efter den statliga utredning ”En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning”². Denna innehåller ett flertal åtgärder och förslag till beslut för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola i syfte att öka likvärdigheten inom berörda skolformer.

Utredningen föreslår bland annat att möjliga urvalsgrunder till skolor förändras och regleras. När det finns fler sökande än platser vid en skola ska huvudmannen kunna välja att använda någon eller några av urvalsgrunderna syskonförtur, geografiskt baserat urval, kvot eller skolspår. En huvudman ska också kunna välja att ge elever lika möjligheter att få en plats, dvs. att ett randomiserat urval görs bland de elever som önskar en viss skola.

Många debattörer och remissinstanser förefaller vara positiva till att skolvalssystemet reformeras och ses över. Även Täby kommun var i sitt remissvar positiva till delar av förslaget:

Täby kommun ser positivt på mer rättvisa och tydliga urvalsgrunder och anser att möjligheten att införa skolspår som möjlig urvalsgrund kan underlätta den långsiktiga planeringen för såväl kommuner som vårdnadshavare och ger förutsättningar för sammanhållen utbildningskvalitet och kontinuitet för eleven. Syskonförtur som urvalsgrund även för kommunala skolor är något som Täby kommun länge efterfrågat.

Att reglera möjligheten att använda kötid som urvalsgrund kan förhoppningsvis verka för en större likvärdighet, uppnå en mer allsidig social sammansättning av elever och öka möjligheterna till en antagning på lika villkor. Kötid som urvalsgrund medför idag att elever som är nyinflyttade till en kommun riskerar att inte ha samma möjlighet till placering på en skola som de som är födda i kommunen och som har föräldrar som är medvetna om vikten av att ställa barnen i kö tidigt. Detta kan medföra en begränsning av det fria skolvalet.

Vid en eventuell förändring av urvalsregler är det av yttersta vikt att man beaktar barnrättsperspektivet och värnar om det fria skolvalet. De urvalsgrunder som används får inte begränsa eller sätta vare sig valfrihetsprincipen eller närhetsprincipen ur spel eller riskera att man återgår till ett system där kommunen placerar eller fördelar eleverna.

¹ Barn som har syskon som går på den aktuella skolan det läsår barnet ska börja i förskoleklass. Med ”syskon” avses barn boende i samma hushåll. Definitionen av begreppet ”hushåll” följer samma definition som gäller för förskolan och fritidshemmet, hämtat ur *Förordningen om statsbidrag inom förskoleverksamhet och fritidshemmet*, dvs. folkbokföringsadressen.

² SOU 2020:28

2021-03-18

Nu senast har den liberala skolborgarrådet Isabel Smedberg Palmqvist i Stockholm i Mitti Täby nr 2021 pekat på ett behov av bla kvotering för att minska skolsegregeringen i Stockholm. Detta har legat till grund för att SD och Steven Jörsäter lyfter denna fråga i en interpellation. Steven skriver: "I själva verket tror vi att många av Täbys invånare har flyttat hit just för att undgå "likvärdiga skolor"."

Steven kan ha rätt i sin analys att detta är fallet. Men det är ju just detta som är en del av problemet att det är föräldrarnas ekonomi, bostadsort, och långa framförhållning som är avgörande för barnets möjlighet att få gå i en viss skola. Genom att flytta närmare de "bra" skolorna utnyttjas närhetsprincipen och genom aktiva val i god tid utnyttjas möjligheterna att ställa sig i kö tidigt.

Jag kan förstå behovet av åtgärder som motverkar segregering i Stockholmsområdet där vi kan se mycket stora skillnader mellan olika områden när vi tittar på utanförskap, kriminalitet, skolresultat etc. Under flera år har det varit möjligt att ha en differentierad skolpeng för att gynna vissa områden, baserad på socioekonomiska förhållanden. Men när mer pengar in i dessa områden inte bryter segregering och utanförskap, då finns det anledning att börja titta på nya åtgärder. Åtgärder som gör det möjligt att alla barn ges reella möjligheter att välja "bra" skolor.

På grundskolan används generellt inte barns betyg eller kunskapsnivå som urvalsgrund vid skolval. Så frågan är på vilka grunder urvalet ska göras? Ska det vara föräldrarnas inkomst, bostadsort, utbildning och aktiva val som helt avgör barnets möjlighet att få gå i en viss skola?

Ponera att vi istället tyckte att alla barn skulle anses ha exakt lika stor rätt att välja, och ponera att alla barn ges lika stor chans att få gå på sin valda skola. Då torde den bästa metoden att placera barn vara via lottning. Men även andra föreslagna åtgärderna, som tex kvotering och begränsad tid för kö, kan hjälpa till att riva den mur som närhetsprincip och kösystem skapat.

Kvotering skulle möjliggöra att elever som vill, ges möjlighet att komma till skolor i andra områden än deras egna. I vågskålen står då gynnsamma effekter för de barn som ges möjlighet med kvotering och de eventuella konsekvenserna för de mottagande skolorna. För mig som liberal skolpolitiker skulle jag tro att detta kan ge sådana positiva effekter att det är väl värt att testa. Men som alla försök till förändringar måste det utvärderas och formas på ett så lämpligt sätt som möjligt.

Men, nu är skolan en kommunal angelägenhet varför jag som skolpolitiker i Täby ser ett ansvar för barn och skolor i Täby. Vi har nyligen gjort ett skolval i Täby och 95% av barnen ges sitt förstahandsval, endast 4 st får inget av sina tre val tillgodosedda. Vidare har vi nyligen gjort en socioekonomiskt studie och konstaterat att det inte finns sådana skillnader mellan områden/skolor i Täby som skulle föranleda ett socioekonomiskt pengpåslag.

2021-03-18

Precis som Steven också framhäver anser också jag att "Täbys skolor håller en osedvanligt hög klass". Vidare har våra Täby elever bland Sveriges högsta meritvärden från grundskolan.

I Täby kan jag således inte se att en skolsegregation föreligger. Därmed finns heller ingen anledning att diskutera ev lösningar på detta. Om detta beror på en välfungerande borgerlig social skolpolitik eller att vi haft tur med vilka som väljer att bosätta sig i Täby låter jag vara osagt. Men jag kan lugna Steven och SD med att så länge skolan är en kommunal angelägenhet och så länge Liberalerna är med och styr i Täby ska Liberalerna vara en garant mot utanförskapsområden.

Mer intressant blir det dock den dag då skolan åter blir en statlig angelägenhet, vilket ju både SD och Liberalerna önskar. Då bör kommungränser suddas ut och då kan vi väl ta upp denna fråga igen.

Petter Norrthon (L)